

Maa- ja metsätalousministeriö

LAUSUNTO

kirjaamo@mmm.fi

14.6.2017

Dnro 305/2017

Lausuntopyyntö 5.6.2017, Dnro 1063/01.03/2017

LAUSUNTO ASETUKSESTA KARHUKIINTIÖKSI 2017–2018 SEKÄ UUDESTA KARHUKANNAN HOITOSUUNNITELMALUONNOKSESTA

Petovahinkomäärät ovat poronhoitoalueella edelleen mittavat ja teurasporojen määrät ovat laskeneet erittäin alhaisiksi. Löydettyjen vahinkojen suurin aiheuttaja on ahma, mutta karhu on vastuussa suurimmasta osasta löytymätöntä hävikkiä. Petojen aiheuttamista vahingoista löytyy arviolta viidennes. Karhu hyödyntää tutkimusten mukaan runsaimmin kesävasoja. Karhu aiheuttaa väistämättä mittavia porovahinkoja, mutta niiden todentaminen löydettyjen raatojen muodossa on äärimmäisen vaikeaa. Karhun vaikutus porojen teurasmääriin on huomattava.

Jo nyt tiedetään, että – useiden edellisvuosien tavoin – tänäkään vuonna petokorvauksiin varattu määräraha ei tule riittämään korvausten täysimääräiseen maksuun. Lisäksi leikkauksia tulee jälleen aiheuttamaan EU:n asettama 10 miljoonan euron maksukatto. Suomessa on eletty jo useita vuosia tilanteessa, jossa petojen aiheuttamia porovahinkoja annetaan valtionhallinnon toimesta täysin tietoisesti syntyä enemmän kuin niitä on budjetin mukaan varaa korvata.

Paliskuntain yhdistys vaatii poronhoitoalueen petokantojen kontrollin välitöntä tehostamista siten, että korvauksiin varatut määrärahat riittävät jatkossa vahinkojen täysimääräiseen korvaamiseen vahingonkäräjille. Pidemmällä tähtäimellä tavoitteeksi on asetettava poronhoidon toimintaedellytysten palauttaminen poronhoitoalueen petokantoja pienentämällä.

Asetus karhukiintiöksi

Poronhoitoalueen karhukannan arviointiin ja metsästyksen onnistumiseen liittyy erityisen paljon epävarmuustekijöitä ja muutokset vuosien välillä voivat olla suuria. Karhun suojelutaso on Suomessa suotuisa ja mahdollistaa poronhoitoalueen karhukannan pienentämisen. Tästä johtuen poronhoitoalueen kiintiöt tulee asettaa riittävän suuriksi siten, että kiintiöiden täytyminen ei vaikeuta karhukannan koon kontrollointia. Tämä on välttämätöntä porotalouden taloudellisten toimintaedellytysten palauttamiseksi.

Viime vuosina poronhoitoalueen karhukiintiöt ovat täytyneet hyvin metsästyskauden aikana. Lumiolosuhteet vaikuttavat merkittävästi karhunmetsästyksen onnistumiseen. Mitä aiemmin lumi on maassa, sitä tehokkaammin luvat tulevat käytetyiksi. Karhukanta on poronhoitoalueella vahvistunut ja karhuilla on isoja pentueita, mikä on tullut selväksi myös viime vuosien karhunmetsästyksessä.

Poronhoitajien oikeusturvan ja omaisuuden suojan vuoksi karhun metsästyskiintiö on mitoitettava niin, että karhukantaa saadaan pienennettyä. Luonnoksessa esitetään kiintiöksi itäiselle poronhoitoalueelle 60 karhua ja läntiselle poronhoitoalueelle 25 karhua. Kanta-arvion suhteutettuna kiintiö on asetettu siten, että karhukannan

kasvua voidaan sen puitteissa oletettavasti rajoittaa. Kanta-arviot ovat kuitenkin poronhoitoalueella huomattavan epävarmoja. Poronhoitoalueella tavoitteena tulee olla poroille aiheutuvien vahinkojen vähentäminen, mikä tarkoittaa karhukannan pienentämistä. Tätä tavoitetta ajatellen kiintiöiden tulisi edelleen olla esitettyä suuremmat.

Vahinkoperusteisille luvulle ei esitetä asetettavaksi kiintiötä. Tämä on tarkoituksenmukaista. Vahinkoperusteisia lupia tulee voida myöntää aina kriteerien täytyessä. Poronhoidon edellytysten kannalta poikkeuslupien myöntämisen mahdollisuus on tärkeää. Vahinkomäärien vähentämisessä keskeistä olisi siirtyä vahinkoperusteisissa luvissa ennakoivaan poistoon silloin, kun karhu osuu vasoma-alueelle. Karhun suurin saalistuspaine porojen osalta ajoittuu keväälle ja alkukesään. Vastasyntyneistä vasoista ei jää karhun jäljiltä mitään löydettävää. Karhua paetessaan vaatimet luovat usein vasansa, mitä ei nykytullinnalla ole katsottu petovahingoksi. Lumien sulettua on jälkiä vahingoista käytännössä lähes mahdollonta löytää. Tilannetta kuvaa löytyneiden karhuvahinkojen määrän kasvu sellaisina keväinä, joina lumiaika on pitkä. Karhun asettuminen kevättokan lähistölle tulisi olla sellaisenaan riittävä peruste vahinkoperusteisen luvan myöntämiselle. Luontodirektiivi ei edellytä merkittävien vahinkojen syntymisen odottelua vaan mahdollistaa myös perustellun ennakkoinnin. Karhun osalta on selvää, että perusteet ennalta ehkäistä erityisen suuria vahinkoja ovat olemassa, mikäli karhu liikkuu kevättokassa.

SUOMEN KARHUKANNAN HOITOSUUNNITELMAN TOIMENPITEET

Poronhoitoalueen karhunmetsästyksen mitoituksessa esitetään kannanhoitosuunnitelman toimenpiteenä seurattavaksi karhun aiheuttamien vahinkojen kehittymistä, koska kanta-arvioon liittyy muuta maata enemmän epävarmuustekijöitä. Tämä on tarkoituksenmukainen lähtökohta, mutta asiaa arvioitaessa on huomioitava karhun aiheuttama mittava porohävikki. Karhuvahingoista löytyy vain murtoosa, eivätkä löytyneet vahingot anna kattavaa kuvaa karhutuhojen kokonaisuudesta.

Kannanhoitosuunnitelman toimenpiteenä esitetään Metsähallituksen erätarkastajien toimivaltuuksien laajentamista siten, että metsästyksen valvontaa voi tehdä maanomistusolosuhteista riippumatta. Tämä sama periaate tulee saattaa käytettäväksi myös vahinkoperusteisten petojen poistolupien käytön yhteydessä lainsäädäntöä muuttamalla. Kun erävalvonta tehdään mahdolliseksi yksityismailla, tulee myös vahinkolupien käytöstä tehdä vastaavalla tavalla mahdollista. Näin vahinkojen kertymisen estäminen saataisiin tehokkaammin hallintaan. Vahinkoperusteisten poistolupien käytön toimivaltuudet tulee laajentaa maanomistussuhteista riippumattomaksi.

Toimenpiteenä esitetään suurpetokantojen huomiointia hirvikannan hoidossa ja pyyntiä esitetään kohdennettavaksi metsäpeura-alueille. Tämä on tarpeellinen lähtökohta, sillä petojen ravintotilanne vaikuttaa olennaisesti muun muassa niiden hakeutumiseen ihmisasutuksen liepeille. Toimenpiteissä on kuitenkin unohdettu mainita, että poronhoitoalueella hirvieläimistä nimenomaisesti poro, joka on yksityisomaisuutta, on suurpetojen pääravintoa.

Toimenpiteenä esitetään, että ravintohoukuttimista tehdään selvitys, jonka perusteella tarkastellaan tarvetta ravintohoukuttimien käytön sääntelyn täsmentämiselle. Paliskuntain yhdistys kirkastaa, että ravintohoukuttimien käyttö ja lisäruokinta eivät ole ongelma pelkästään siksi, että ne totuttavat petoja ihmisiin. Kyseinen toiminta aiheuttaa myös erittäin merkittäviä petovahinkoja porotaloudelle poronhoitoalueella, aivan erityisesti poronhoitoalueen eteläisissä itäosissa. Haaskankäyttö petojen houkutteluun tulee ehdottomasti kieltää kokonaan poronhoitoalueella. Mikäli toimintaa on tarkoituksenmukaista sallia ylipäättään missään, tulee se yksiselitteisesti ohjata poronhoitoalueen ulkopuolelle, riittävän etäälle

poro- ja metsäpeura-alueilta, muualle Suomeen. Kuvaustoiminnassa lähtökohtana tulisi olla aidattujen petojen kuvaaminen ja tällaista toimintaa voisi kehittää esimerkiksi eläintarhojen kanssa yhteistyössä.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Anne Ollila
toiminnanjohtaja

ao